

Le lingue vicine

1. a) Thuc. II 80s. Χάονες, Μολοσσοί, Ἀτιντᾶνες, Παρουαῖοι (βάρβαροι)
 b) Thuc. III 94,5 μετὰ τούτους Εὐρυτᾶσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν, ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσίν, ὥς λέγονται | Eur. *Phoen.* 138 (Tideo) ὥς ἀλλόχρως ὅπλοισι, μειζοβάρβαρος
 c) Πενέσται, Δώτιον πεδίον, Ὑλλεῖς, Τευτιάπλος (Thuc. III 29,2) | *te-u-to* (f. Τεύτα), *pa-to-ro* (Πάτρων)
2. a) Herodot. V 22,2 Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἑλλήν καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ
 b) δάνος· θάνατος || Hesych. δ 148 L. δαλάγχαν· θάλασσαν || Hesych. δ 2733 L. δώραξ· σπλὴν ὑπὸ Μακεδόνων
 c) Βίλιππος, Βερνίκα
 d) Hesych. α 213 L. ἀβροῦτες· ὀφρῦς Μακεδόνες, ai. *br(u)vaṛbyam*, air. *bruṛad*
3. a) Herodot. V 3,1 Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάντων ἀνθρώπων
 b) *di-wo-nu-so-jo*
4. a) Herodot. VII 73 Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὥς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπήιοι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην ἅμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ οὖνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατὰ περὶ Φρύγες ἐσσεάχατο, ἐόντες Φρυγῶν ἄποικοι.
 b) Plat. *Crat.* 410a ὅρα τοίνυν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ “πῦρ” μὴ τι βαρβαρικὸν ἦ. τοῦτο γὰρ οὔτε ῥάδιον προσάψαι ἐστὶν Ἑλληνικῇ φωνῇ, φανεροὶ τ’ εἰσὶν οὕτως αὐτὸ καλοῦντες Φρύγες σμικρὸν τὴν παρακλίνοντες· καὶ τό γε “ὔδωρ” καὶ τὰς “κύνας” καὶ ἄλλα πολλὰ
5. a) Hom. *Il.* II 840s. Ἰππόθοος δ’ ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεσιμῶρων / τῶν οἱ Λάρισαν ἐριβάλακα ναιετάσκον, Hom. *Od.* XIX 175-177 ἄλλῃ δ’ ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοί, / ἐν δ’ Ἑτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες / Δωριέες τε τριχάϊκες δῖοι τε Πελασγοί, Herodot. I 57,2 ἦσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἰέντες, Thuc. IV 109,4 αἱ οἰκοῦνται ξυμμεικτοὶς ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων, καὶ τι καὶ Χαλκιδικὸν ἐνὶ βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λημόν ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, Iscrizione di Lemno (VI sec. a.C.) *avis sialχveis* (etr.?)
 b) Κνωσσός, Μυκαλησσός || Ὑμηττός, Βριληττός, Λυκαβηττός || Παρνασσός || Τρικόρυνθος || Πέργαμος || Μύλασα || Λάρις(σ)α || Ἀλίσσαρνα
 c) ἀσάμινθος (Κόρινθος, Πέρινθος), θάλαμος (Πέργαμος), μέγαρον (Μέγαρα) || ἐλαί(φ)α/ἔλαι(φ)ον (lat. *olīva/ oleum*, arm. *ewh*), οἶνος (arab. *wayn*^m, ebr. *yayin*, bab. *iṣnu*, lat. *uiṛnum*, umb. *vinu*, alb. *veṛne* / cf. μέθυ, ai. *mádhu*, sl. *medu*, lett. *medus*), σῦκον (lat. *ficus*, arm. *thuz* / cf. ὄλυνθος), μίνθη (lat. *menta*), (φ)ρόδον (lat. *rosa*, arm. *vard*)
 d) βασιλεύς, φάναξ, τύραννος
 e) Ἀθάνα θυγάτηρ Διὸς / *Uṣaṛh duhitaṛ Divah* (Ἡώς)
 f) *gh^w- (o *g^h-) > ai. *hánti*, *ghnánti*, itt. *kuenzi*, *kunanzi*, gr. ἔθεινα, φόνος | ai. *bháraṛmi*, got. *baira*, gr. φέρω, lat. *fero*

Bibliografia

- P. Kretschmer, *Einleitung in die Geschichte der griechischen Sprache*, Göttingen 1896.
 A. Torp, *Die vorgriechische Inschrift von Lemnos*, Christiania 1904.
 A. Fick, *Vorgriechischen Ortsnamen*, Göttingen 1905.
 O. Hoffmann, *Die Makedonen, ihre Sprache und ihr Volkstum*, Göttingen 1906.
 E. Nachmanson, *Die vorgriechischen Inschriften von Lemnos*, «Athenische Mitteilungen» XXXIII (1908) 47ss.
 H. Krahe, *Beiträge zur Makedonenfrage*, «Zeitschrift für Ortsnamenforschung» II (1935) 78-103.
 H. Krahe, *Die Illyrier in der Balkanhalbinsel*, «Die Welt als Geschichte» III (1937) 284ss.
 V. Georgiev, *Vorgriechische Sprachwissenschaft*, I-II, Sofia 1941, 1945.
 F. Sommer, *Hethiter und Hethitisch*, Stuttgart 1947.
 H. Krahe, *Die Indogermanisierung Griechenlands und Italiens*, Heidelberg 1949.
 H. Pedersen, *Lykisch und Hittitisch*, Kopenhagen 1949².
 F.J. Tritsch, *Luwian and Hittite*, «Archiv Orientalní» XVIII (1950) 494ss.
 A.J. van Windekens, *Le Pélasgique. Essai sur une langue indo-européenne préhellénique*, Louvain 1952.
 A.J. van Windekens, *Contributions à l'étude de l'onomastique pélasgique*, Louvain 1954.
 P. Kretschmer, *Die Leleger und die ostmediterrane Bevölkerung*, «Glotta» XXXII (1953) 161ss.
 J.N. Kallérís, *Les anciens Macédoniens. Étude linguistique et historique*, I, Athènes 1954.
 W. Merlingen, *Das "Vorgriechische" und die sprachwissenschaftlich-vorhistorischen Grundlagen*, Wien 1955.
 D. Detschew, *Die thrakischen Sprachreste*, Wien 1957.
 R. Gusmani, *Studi sull'antico frigio*, «RIL» XCII (1958) 835ss.
 R. Gusmani, *Il frigio e le altre lingue indoeuropee*, «RIL» XCIII (1959) 17ss.
 O. Haas, *Die Lehre von den indogermanischen Substraten in Griechenland*, «Linguistique Balkanique» I (1959) 29-56.
 D. Detschew, *Charakteristik der thrakischen Sprache*, «Linguistique Balkanique» II (1960) 144-213.
 F. Lochner-Hüttenbach, *Die Pelasger*, Wien 1960.
 O. Haas, *Die phrygische Sprache im Lichte der Glossen und Namen*, «Linguistique Balkanique» II (1960) 25ss.
 A. Heubeck, *Praegraeca. Sprachliche Untersuchungen zum vorgriechisch-indogermanischen Substrat*, Erlangen 1961.

- G. Huxley, *Crete and the Luwians*, Oxford 1961.
- J. Wiesner, *Die Thraker*, Stuttgart 1963.
- W. Dressler, *Armenisch und Phrygisch*, «Handes Amsorya» LXXVIII (1964) 485-498.
- R. Hauschild, *Die indogermanischen Völker und Sprachen Kleinasiens*, «SBBerl» CIX (1964) 72-81.
- L. Zgusta, *Anatolische Personennamensippen*, Prag 1964.
- H. Kronasser, *Illyrier und Illyricum*, «Die Sprache» XI (1965) 155ss.
- V. Georgiev, *Die Deutung der alttürkischen thrakischen Inschrift aus Kjolmen*, «Linguistique Balkanique» XI (1966) 7-23.
- R. Schmitt-Brandt, *Die thrakischen Inschriften*, «Glotta» XLV (1967) 40-60.
- E. Masson, *Recherches sur les plus anciens emprunts sémitiques en grec*, Paris 1967.
- A. Kammenhuber, *Die Sprachen des vorhellenischen Kleinasiens in ihrer Bedeutung für die heutige Indogermanistik*, «Münchener Studien zur Sprachwissenschaft» XXIV (1968) 55ss.
- A. Scherer, *Paphlagonische Namenstudien*, in AA. VV., «Gedenkschrift für W. Brandenstein», Innsbruck 1968, 377ss.
- E. Degani, *Macedonian Glosses in Hesychius' Lexicon*, «Hellenika» XXXV (1984) 3-28.